

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

Дипломна робота
ОС «Магістр»

на тему: **«ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ В
УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»**

Виконала: студентка II курсу, групи ПО-2м
спеціальності: 013 – «Початкова освіта»
Неймет Анастасія Михайлівна
Керівник: к.пед.н., доц. Швардак М.В.
Рецензент:

Мукачево - 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ	8
1.1. Здоров'язбереження як об'єкт наукового дослідження	8
1.2. Структура здоров'язберігаючих технологій у початковій школі	13
1.2.1. Характеристика здоров'язберігаючих навчальних технологій у закладі освіти	16
1.2.2. Характеристика основних елементів здоров'язберігаючої виховної системи у початковій школі	18
1.3. Характеристика здоров'язберігаючих технологій	21
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ ОСВІТИ У СИСТЕМУ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	36
2.1. Аналіз стану здоров'язберігаючої освіти у сучасній початковій школі	36
2.2. Модель формування здоров'язбереження учнів у сучасних умовах шкільної освіти	42
2.3. Особливості організації здоров'язберігаючого освітнього середовища у початковій школі	51
2.4. Впровадження здоров'язберігаючих технологій в освітній простір учнів початкових класів	55
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність дослідження. Нині проблема зміцнення та збереження здоров'я молодого покоління є пріоритетним завданням соціального і економічного розвитку нашої країни. МОН України традиційно реалізує багаторічну, цілеспрямовану діяльність щодо формування здорового способу життя дітей та молоді, керуючись Конституцією України, законами України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про охорону дитинства", а також багатьма нормативно-правовими актами, які спеціально спрямовані на розв'язання даної проблеми.

Однак, всупереч цілеспрямованій орієнтації науково-педагогічних працівників закладів освіти на організацію здоров'язберігаючого середовища з використанням оздоровчих технологій, в державі все ж таки спостерігається стійка тенденція погіршення стану здоров'я молодого покоління.

Освітній процес відкриває широкі перспективи в напрямі формування світогляду школяра. У цьому руслі проблема виховання культури здоров'язбереження щороку набуває особливої значущості, що пояснюють постійним погіршенням стану здоров'я дітей, зумовленим несприятливими соціально-економічними умовами в багатьох країнах світу й, зокрема, в Україні. Як свідчить світова практика, нині суспільство занепокоєно складною екологічною ситуацією, низьким рівнем культури, інтенсифікацією навчального процесу, спрямованого переважно на інтелектуальний розвиток особистості, що породжує негативний вплив організації освітнього процесу на здоров'я. Учні є недостатньо освічені з питань власного здоров'язбереження, не дбають про своє здоров'я і майже не дотримуються здорового способу життя, що призводить до дисгармонії та погіршення здоров'я.

Різні аспекти вивчення проблеми здоров'язберігаючої освіти, ґрунтовні дослідження знайшли втілення в роботах вітчизняних і зарубіжних науковців: В. Сухомлинського, О. Савченко, О. Ващенко, С. Сиверенка та інших. Аналіз наукових статей, присвячених проблемі, що досліджується, дає підстави констатувати низку суперечностей, зокрема між: соціальними

потребами у вихованні здорового покоління і недостатнім рівнем усвідомлення спеціалістами значення здоров'язберігаючих знань, умінь та навичок; низьким рівнем стану здоров'я дітей і необізнаністю вчителів з технологіями здоров'язберігання та шляхами їх упровадження в освітній процес.

Мета дослідження: дослідити особливості реалізації здоров'язберігаючих технологій у початковій школі.

Завдання:

- дослідити сутність здоров'язберігаючої освіти у психолого-педагогічній літературі;
- визначити структуру здоров'язберігаючої освіти в умовах Нової української школи;
- здійснити аналіз стану здоров'язберігаючої освіти у сучасній початковій школі;
- окреслити шляхи реалізації здоров'язберігаючих технологій у початковій школі.

Об'єкт дослідження – здоров'язберігаючі технології.

Предмет дослідження – здоров'язберігаючі технології в початковій школі.

Задля вирішення поставлених завдань нами використано наступні **методи дослідження:**

- теоретичні: вивчення та аналіз відповідної літератури з проблеми дослідження, класифікація, систематизація, узагальнення;
- емпіричні: педагогічне спостереження, узагальнення педагогічного досвіду.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що матеріали дипломної роботи можуть бути використані вчителями початкових класів, вихователями ГПД у процесі реалізації здоров'язбережувальної та фізкультурної освітніх галузей.

База дослідження. Мукачівська ЗОШ I-III ступенів №20.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дипломної роботи оприлюднено на II Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторах» (Мукачево, 7 листопада 2019 р.) та III Всеукраїнській науково-практичній конференції (Мукачево, 16-17 травня 2019 р.).

Публікації. Матеріали дослідження відображено у двох публікаціях (тезах доповіді) [32, 51].

Дипломна робота ОС «Магістр» складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (54 позицій) та доповнена 4-ма додатками. Текст дослідження викладено на 65 сторінці основного тексту. Загальна кількість сторінок – 84.

ВИСНОВКИ

За результатами вивчення та аналізу психолого-педагогічної літератури, нами було досліджено сутність здоров'язберігаючої освіти, під якою розуміємо ту, що створює безпечні умови для перебування, навчання та праці учнів у школі й вирішує завдання раціональної організації виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних вимог), відповідності навчального та фізичного навантаження можливостям дитини. Визначено, що метою здоров'язберігаючої освіти є формування в учнів необхідних знань, умінь та навичок здорового способу життя, навчити їх використовувати такі знання в повсякденному житті.

Під час проведення науково-дослідної роботи визначено структуру здоров'язберігаючої освіти в умовах початкової школи й досліджено основні елементи. Відтак, здоров'язберігаюча освіта залежить від успішної реалізації та поєднання – здоров'язберігаючих навчальних технологій, виховної роботи та дієво-практичної складової. Ефективність здоров'язберігаючої освіти можлива за умови створення цілісної системи, що інтегрує здоров'язберігаючі освітні технології, виховну роботу, досягнення сучасної медицини, залучення родини.

Здійснено ґрунтовний аналіз здоров'язберігаючих технологій, з'ясовано їх різноманітність та практичну значущість в роботі з учнями початкових класів. Сутність здоров'язберігаючих технологій постає в комплексній оцінці умов виховання і навчання, які дозволяють зберігати наявний стан учнів, формувати більш високий рівень їхнього здоров'я, навичок здорового способу життя, здійснювати моніторинг показників індивідуального розвитку, прогнозувати можливі зміни здоров'я. З огляду на публікації науковців, вчителів-практиків у фахових періодичних виданнях, найпоширенішими є наступні технології: сміхотерапія, арт-терапія, казкотерапія, ароматерапія, дихальна гімнастика, пальчикова гімнастика та інші.

Обґрунтовано необхідність проведення виховної роботи з учнями початкових класів з питання збереження здоров'я та виділено основні

напрямки роботи задля вирішення проблеми. Під час процесу вихованням в учнів ціннісного ставлення до здоров'я, слід спрямовувати свою діяльність на виховання в учнів особистісних якостей, які спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я, посилення мотивації на ведення здорового способу життя, підвищення відповідальності за особисте здоров'я, здоров'я родини.

На основі річного плану навчально-виховної роботи Мукачівської загальноосвітньої школи I-III ст. №20 імені О. Духновича, здійснено дослідження стану здоров'язберігаючої освіти в сучасних умовах. Аналіз здоров'язберігаючої діяльності закладу освіти дозволив зробити висновок, що на даний період часу здоров'язберігаючій освіті приділяється мало уваги і вона є на недостатньому рівні розвитку. Опираючись на дані українських дослідників, можна стверджувати, що подібна проблема постає у більшості закладів освіти України, з метою її вирішення у школах активно впроваджують програму «Школа сприяння здоров'ю», яка в свою чергу, пріоритетом при всіх видах діяльності ставить – збереження здоров'я учнів та педагогічного колективу.

Досліджено проблему організації здоров'язберігаючого освітнього середовища, яке залежить від комплексного застосування всіх оздоровчих заходів, що є складовими компонентів здоров'язберігаючого середовища з обов'язковим урахуванням особистісно-орієнтованого підходу до кожної дитини. Зміцненню здоров'я дітей, на що спрямоване здоров'язберігаюче середовище, сприяє застосування вчителями не тільки традиційних оздоровчих заходів, але й нетрадиційних – сучасних оздоровчих технологій, обираючи тільки ті, які містять у собі оздоровчу спрямованість. Тільки так можна створити здоров'язберігаюче середовище в умовах початкової школи.

Визначено основні шляхи формування здоров'язберігаючого середовища закладу освіти: забезпечення організаційно-гігієнічних умов здійснення освітнього процесу; утвердження пріоритету грамотного піклування про здоров'я учнів; підбір та навчання педагогічних працівників здоров'язбережувальним технологіям; реалізація принципів здоров'язбережувальної педагогіки на практиці; навчання здоров'ю та

виховання культури здоров'я учнів; моніторинг стану фізичного та психічного здоров'я школярів, вплив здоров'язберігаючих факторів та результативності діяльності школи щодо охорони здоров'я учнів; оптимізація діяльності медичної та психологічної служб школи; попередження «шкільних хвороб», «шкільних стресів».

Результати нашого дослідження дають підстави стверджувати, що ефективність формування здорового способу життя вимагає активного залучення учнів до здоров'язберігаючого навчального процесу, формування в них активної позиції щодо зміцнення і збереження власного здоров'я.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>